

Pál Zoltán felszólalása a Tulogdy emlékkötet bemutatóján

Bár nem volt szerencsém Tulogdy professzor tanítványa lenni, a kötet tördelésében, szerkesztésében végrehajtott munkám során sikerült a kötetben megszólaló Tulogdy-tanítványok, Tulogdy-munkatársak által átérezni, milyen nagyszerű ember volt is Ő.

Az őáltala képviselt tanári értékrendet volt alkalmam tapasztalni három nagyszerű diákján, **Nagy Arisztid, Tövissi József és Molnár Jenőn** keresztül, akik lelkes, igényes és érdekfeszítő előadásait a Földrajz kar hallgatójaként csillógó szemmel követtem. E kötet kivitelezése közben jöttem rá, hogy a három nagyszerű tanárom óráin Tulogdy János is szólt hozzám rajtuk keresztül. Köszönöm ezt nekik.

Ha röviden kéne leírjam, hogy mit jelent a fiatal kolozsvári tanár-generációnak ez a könyv, akkor azt mondanám, hogy híd a nagy elődeink és a fejlődésre éhes, módszertani helyességet kereső mai generáció között. Engedjék meg, hogy egy pár szóban méltassam, hogy mit is nyújt a jelen generációnak ez a könyv.

Tanítói igényesség a diákjaival szemben, de elsősorban önmagával szemben...

Tulogdy diákjaitól megkívánta a pontos, rendszeres munkát, de tudatában volt annak, hogy a tanár kötelessége a diákban megfogantatni a tudománya iránti érdeklődést. Saját szavait idézve *„...Hát elsősorban azt, hogy megszerettesse tanítványjaival a tárgyát, mert akkor a tanárnak és a tanítványnak egyaránt nyert ügye van. Ezenkívül, a diáknak látnia, éreznie kell, hogy a tanár sokkal többet tud, mint amennyit előadásán elmond. „*

Ugyanő állítja, hogy *„a mi tudományunkat, a földrajzot ma is úgy emlegetik, mint nem a legnépszerűbb tudományt. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozom, hogy, amely iskolában ma a földrajz nem népszerű, ott csak a tanár a hibás.”*

A Földrajzi Kislexikon megírása kapcsán így emlékszik rá munkatársa, volt tanítványa, Balás Árpád *“...Az évek során már nagyon otthonosan éreztük magunkat múzeumnak is beillő dolgozó-hálószobájában. Sokszor mérlegeltünk, kételkedtünk, néha meg igazi parázs szakmai vitát folytattunk, amelynek eredménye meglátszott a sok átírt, jobb formába öntött szócikken.”*

„Szeretete ... a tanítás, a nevelés munkájának halálosan komolyan vételében jelentkezett”, írja róla megemlékezésében Szabó T. Attila. Kérdem én, tisztelt jelenlevők, hol áll ettől számos jelenlegi tanító és tanár, akik a csengőszót szinte jobban várja, mint a nebulók?

Egy másik érték ami a kötetből árad felénk, az a természetjárás szeretete, a természetvédelem fontossága, az aktív, megfigyelő utazó példája:

Saját szavait idézve *„... A természetben ne csak szemlélőként járjunk, hanem igyekezzünk azt aprólékosan megfigyelni, megfigyelési naplót vezetni, fényképezni, vázlatokat készíteni...”* és ezt is tette egész életén keresztül, mindent feljegyzett utazásai során, számos vázlatot, rajtot készített, amelyekből sok ízelítőt ad e kötet is. Úttörő tevékenységet fejtett ki az erdélyi, és vele együtt a romániai intézményesülő természetvédelem megalapozásában.... egyrészt fáradhatatlanul hangsúlyozta a természetvédelem fontosságát a turistaklubokban, a EME-nél, a kollégiumban majd az egyetemen tartott előadásaiban, másrészt a bukaresti országos intézmények munkájában is részt vett, és elvei átöröklődtek az első nemzeti parkok és rezervátumok szabályzataiba, majd törvényerejűvé emelkedtek a természetvédelem más román képviselői segítségével, mint Borza vagy Racoviță.

Akárhányszor megszólal a kötetben Tulogdy professzor, egykori iskolájáról kivétel nélkül így nyilatkozik: *„drága kollégiumom...”* iskolája szeretete példaértékű, és az is, amint tanáiról, eszményképeiről oly mély tisztelettel mesél (Cholnoky Jenő, Szádeczky-Kardoss Gyula, Prinz Gyula).

Úttörő volt ő sok tekintetben.... a repülés iránti rajongása vitte oda, hogy végül részt vegyen a Graf Zeppelin Magyarország feletti repülésén, és többször felülről vizsgálva a tájat hangsúlyozta a távérzékelés fontosságát. Őt idézve: *„...a légi földrajzkutatásra váró nagy jövő...”*. És mennyire igaza volt.... hol áll most a távérzékelés, a térinformatika, mennyire behálózta földrajzunk és mindennapi életünk sok szegletét! És engedjék meg, hogy örömmel adjak hangot annak kapcsán, hogy itt tudhatjuk magunk között Tövissi József tanár urat, aki a távérzékelés alapjait a kolozsvári egyetemen meghonosította. Benedek István így ír Tulogdyról a kötetben, *„...az ismert tény, hogy azokban az években minden, repüléssel kapcsolatos eseményen jelen akart lenni...”*

Határtalan segítőkészség és szerénység jellemezte, múzeumnak beillő dolgozó-hálósobájában mindig bárkit szívesen fogadott és szakmai kérdéseikre igyekezett forrásanyagot biztosítani, vagy megfelelő helyre, könyvtárba elirányítani.

Balás Árpád, Tulogdy János társszerzője a Földrajzi Kislexikon 1976. október 6-i bemutatójára visszaemlékezve így fogalmaz: *„...Mi is elszoruló torokkal nyeltük könnyeinket, hiszen ott álltunk egy kiváló tudós, egy szeretetre méltó ember, TULOGDY János bácsi árnyékában...”* Valóban így van ez... a jelenkorra jellemző gyarló, önző, törtető, néha igénytelen és érdektelen kutató- és tanári magatartásunkkal csupán az árnyékában húzódhatunk meg egy ilyen nagyszerű ember, tanár és földrajztudósnak, mint amilyen Tulogdy János volt.

Mégis úgy érezzük, hogy e kötettel sikerült átörökölni a Tulogdy által képviselt emberi értékrend jó részét a jelenkori generációknak, így már csak rajtunk múlik, hogy a kötetet olvasva mennyire tanulunk belőle. Tulogdy János emlékét őrizve igyekezzünk mindannyian saját értékrendünket, szakmai kutatói és tanári tevékenységünket csiszolni az ő általa képviselt elvek alapján.

Emléked legyen áldott, János bácsi!